

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Ikonen, Hanna-Mari

Title: Korona, kahvila ja koti : missä etätyötä tehdään koronan jälkeen?

Year: 2020

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja & Westermarck-seura, 2020

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Ikonen, H.-M. (2020, 25.6.2020). Korona, kahvila ja koti : missä etätyötä tehdään koronan jälkeen?. Ilmiö. <https://ilmiomedia.fi/artikkelit/korona-kahvila-ja-koti-etatyo-koronan-jalkeen/>

Kommentti: Korona, kahvila ja koti – Missä etätyötä tehdään koronan jälkeen?

[Hanna-Mari Ikonen](#) – 25.6.2020

Ennen koronaa nettikeskusteluissa väiteltiin siitä, onko etätyöläisten sopivaa vallata pöytätilaa kahviloista – ja onko kahvilassa tietokoneen äärellä istuskelu työntekoa lainkaan. Pandemia on muuttanut asetelmaa monin tavoin. Tulevaisuudessa sekä kotona työskentelyyn puutuneet etätyöläiset että tappioita kärsineet kahvilayrittäjät voivat hyötyä siitä, jos etätyöläiset palaavat kahviloihin.

Erityisesti luovien alojen työntekijät ja yrittäjät sekä tietotyötä tekevät asiantuntijat ovat digitekniikan aikana omaksuneet käytännön tehdä työtä muualla kuin fyysisillä työpaikoilla. He ovat tehneet töitä [monipaikkaisesti](#). Varsinkin kahvilat ovat olleet suosittuja etätyöympäristöjä.

Vielä tammikuussa 2020 Yle uutisoi, kuinka [kahviloissa työskennellään liikaakin](#). Jotkut kahvilayrittäjät sekä uutisjuttua kommentoineet lukijat pitivät sitä muilta asiakkailta tilaa vievänä lorvimisena. Muutamaa kuukautta myöhemmin koronaviruksen aiheuttama covid-19-taudin leviämisen uhka tyhjensi kahvilat ja sulki uusiakin ammattiryhmiä etätöihin.

Kiinnitin tuolloin tammikuussa huomiota kahtalaiseen suhtautumiseen kahvilaetätöihin. Ymmärrettävästi harmitusta ovat aiheuttaneet varsinkin ne, ”jotka istuvat kolme tuntia yhden teekupin kanssa” ja vievät suosittuun aikaan yksinään kokonaisen pöydän. Jotkut kahvilayrittäjät – Ylen jutun mukaan erityisesti suuret ketjut – puolestaan näkivät työtä tekevissä kahvilakävijöissä muutakin kuin istuskelun. Siksi ketjut tarjoavatkin ilmaista lisäkupillista kahvia, langatonta verkkoa ja latauspistokkeita.

Kyse ei ole vain kahvin ostomääristä. Taustalla on vahvasti erilainen käsitys työstä.

Osa kahvilanpitäjistä mieltää työn fyysisenä aktiivisuutena, josta seuraa materiaalisia tuotteita. Istuskellen ja bittien välityksellä tehtävä työ näyttää haittaavan kahvilassa viihtymässä käyvien tarpeita. Toiset, esimerkiksi kahvilaketjujen johtajat, nuo oletettavasti markkinointikoulutetut ja diginatiiveiksi kasvatetut tietotyöläiset, hoksaavat, että etätyöläiset kyllä valtaavat tilaa, mutta hiljaisina aikoina. On hyvä, että kahvila näyttää suosituilta kellonajasta riippumatta.

Kyseistä Ylen juttua kommentoineet ilmaisevat epäilyksensä kahvilassa etätyöskentelevien työn järkevyydestä esimerkiksi kirjoittamalla työn lainausmerkkeihin. Terävää analyysiäkin löytyy: kahviloissa työskennellään, sillä monitilatoimistot ovat epäviihtyisiä ja ihmisiä työnnetään itsensätyöllistäjiksi. Näissä tapauksissa mukavan ja halvan toimitilan saa kahviloista.

Etätyö herättää toiveita ja epäilyksiä

Etätyöstä on kohkattu kauan. Kuitenkin se on yleistynyt yllättävän hitaasti, kunnes aivan viime vuosina etänä työskentely on lisääntynyt.

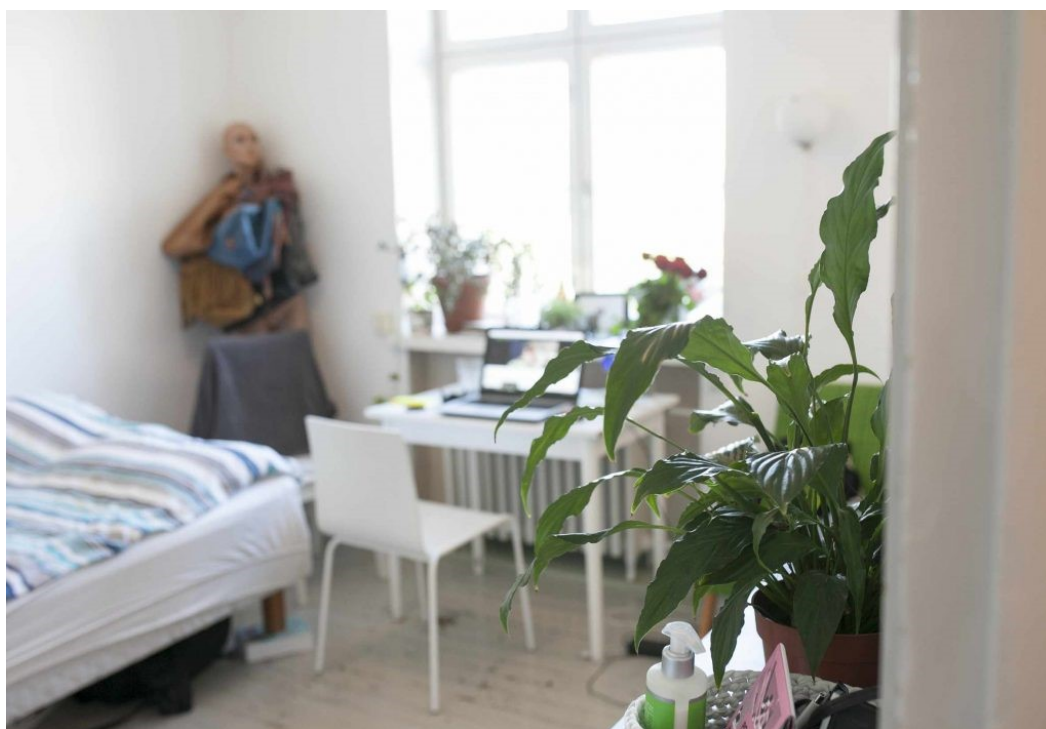
Tuoreen [työolotutkimuksen](#) mukaan ennen koronaa muualla kuin pääasiallisella työpaikallaan työskenteli silloin tällöin yli puolet palkansaajista, miehet useammin kuin naiset. Ylemmistä toimihenkilöistä etätöitä teki tosin jopa 84 prosenttia. [Työolobarometri](#) saa tulokseksi, että yli puolet palkansaajista ei ollut tehnyt lainkaan etätöitä.

Kuten tiedetään, maailmanlaajuinen virus muutti tilanteen nopeammin kuin olisi koskaan muuten ollut mahdollista. Suomessa [työntekijöistä 60 prosenttia on siirtynyt etätöihin koronaviruksen vuoksi](#), ja käytännön osittainen jatkaminen kiinnostaa etätöissä olleita.

Etätyöhön liittyy selvästi valvontaan, kontrolliin ja hierarkioihin liittyviä intohimoja.

Nyt toivotaan, että etätyöstä jäisi pysyvä käytäntö, joka auttaisi esimerkiksi [maaseutualueita](#) ja [taantuvia kaupunkejakin](#) pysymään asuttuina. Toki [etätyö ei kaikilla aloilla, erityisesti työntekijäammateissa, ole mahdollista](#), vaikka työnantaja joustavaa mieltä osoittaisikin.

Poikkeusaikakaan ei liioin ole kokonaan purkanut joidenkin työnantajien [nihkeää suhtautumista etätyöhön](#). Siihen liittyy selvästi valvontaan, kontrolliin ja hierarkioihin liittyviä intohimoja. Yhtäältä meidän odotetaan johtavan itseämme, mutta toisaalta kykyämme siihen epäillään.

Monipaikkainen työ muovaa arkea

Kahvilayrittäjän näkökulmasta etätyökäytännöt eivät juuri nyt ilahduta, koska etätyötä tehdään vain kotona. Kiinnostavaa onkin nähdä, millainen on etätyökulttuurin uusi normaali, kun koronarajoitukset saadaan purkaa. Etätyötä Covid-19-aikana on kommentoitu julkisuudessa runsaasti, mutta kommentit ovat käsitelleet käytännössä pelkästään kotona tehtävää työtä.

Työolotutkimuksetkaan eivät ole monipaikkaista työtä kartoittaessaan eritelleet kahviloita työpaikkoina. Vuoden 2018 [työolotutkimuksessa](#) kahviloissa työskentely on luettu julkisissa tiloissa työskentelyyn muun muassa lentokenttien ja kirjastojen ohella, ja tällaisissa paikoissa on toisinaan työskennellyt 14 prosenttia palkansaajista. Huomionarvoista on, että yrittäjäasemassa olevia ei ole tutkittu, vaikka juuri heidän joukossaan on luovan tai asiantuntijatyön yrittäjiä, joilla ei ole kiinteää toimipaikkaa). Samassa tutkimuksessa on todettu, että etätöitä tehdään, koska *kotona* ei tule keskeytyksiä tai häiriöitä, eli etätyö yhdistyy ennen muuta kotiin.

On aika laajentaa – tai palauttaa – etätyöpuhe kotona tapahtuvasta työstä monipaikkaiseen, missä tahansa tapahtuvaan työhön. Englanniksi on puhuttu WFA -ilmiöstä, [working from anywhere](#). Huomiota kaipaavat erityisesti tähän ilmiöön liittyvät kerrannaisvaikutukset. Kyse ei ole vain työnantajan ja työntekijän suhteesta, vaan esimerkiksi siitä, miten työn monipaikkaisuus muuttaa arkikäytäntöjä ja siitä, ketkä kaikki niihin osallistuvat.

Olen esimerkiksi haastatellut it-alan yksinyrittäjänäistä, jolla ei ollut toimitiloja ja jonka kotona pyöri lastenhoitorinki, koska nuoremmalle lapselle ei järjestynyt muuten päivähoitopaikkaa. Äiti työskenteli siis päivittäin ympäri kaupunkia, usein juuri kahviloissa. Työtä jäsensivät ainakin asiakkaat, lasten hoitopaikat, hoitajat, muut perheen kodissa hoidettavat lapset vanhempineen, yrittäjäpuolison työ ja naisen työnteon paikkoina toimivat julkiset ja kaupalliset tilat työntekijöineen ja yrittäjäineen.

Takaisin kahvilaan

Voisi veikata, että jo ennen koronaa vauhtiin päässyt etätyöbuumi on tullut jäädäkseen ja että etätyö palaa jälleen kahviloihin, ravintoloihin, juniin, kirjastoihin ja *hubeihin*, vuokrattaviin yhteisöllisiin työtiloihin. Jää nähtäväksi, toivottavatko kahvilat etätyöntekijät tervetulleiksi. Samoin nähtäväksi jää, osaavatko etätyöntekijät käyttäytyä toisten työpaikassa työskentelyn edellyttämän käytöskoodiston mukaisesti.

Pandemia on herättänyt solidaarisuutta ja kenties saanut erilaiset työntekijäryhmät ymmärtämään paremmin toistensa todellisuutta ja keskinäistä riippuvuutta. Erityisesti sellaisten pienyrittäjien ja itsensätyöllistäjien asema, joiden työtä on vaikea tehdä etänä, sai ennennäkemätöntä huomiota. Monenlaisia [pienyrittäjiä tukevia kampanjoita](#) on perustettu.

Pandemia on kenties saanut erilaiset työntekijäryhmät ymmärtämään paremmin toistensa todellisuutta ja keskinäistä riippuvuutta.

Kahvilanpitäjien ja kahviloissa työskentelevien soisi jatkossa sopivan pelisäännöistä ja löytävän yhteisen sävelen, koska kahvilassa voi työskennellä yhdessä mutta yksin. Tätä tunnetta mitä ilmeisimmin kaivataan, sillä onpa olemassa erityinen hiljaisuuden katkaiseva [hälinäsovelluskin](#). Niille, jotka eivät halua ratkaista eristäytyneisyyden ongelmaa digitaalisesti, kahviloissa fyysisesti yhdessä mutta yksin työskentely voi lieventää uutta vaivaa: epävirallisten kontaktien puutteesta syntyvää [etätyöapatiaa](#).

Kahvilatyöskentely sallii työhön uppoutumisen niille, joiden työ keskeytyy kotona hoivavelvollisuuksien takia. Ja tietysti se tukee korona-aikaan vaikeuksiin joutuneen kahvilayrittäjän toimeentuloa. Jaloilleen nousevalla kahvilayrittäjällä ja etätyöhön tottuneella luovan alan ammattilaisella tai tietotyöläisellä, joka saattaa olla yrittäjä itsekin, on ollut mahdollisuus oppia *etätyöempatiaa*. Sen voimin he voisivat tukea toistensa työntekoa.

Kirjoitus on osa [Tutkitusti-verkoston](#) monitieteistä [Muutos-temakokonaisuutta](#).

Kuvat: bannerikuva Hannah Wei (Unsplash), muut kuvat järjestyksessä Allie (Unsplash), Inka Lähteenaro (ilmiö), Elena Kloppenburg (Unsplash)

Share

Kirjoittaja

HANNA-MARI IKONEN

Hanna-Mari Ikonen toimii sosiaalitieteiden yliopistonlehtorina Jyväskylän yliopistossa. Hän on tutkinut yrittäjämäistä työtä ja yhteiskuntaa. Hän on kiinnostunut erityisesti yksilöiden mielenlaadulle asetetuista vaatimuksista.

Twitter: [@hansuikonen](https://twitter.com/hansuikonen)